

ИЗМЕНЕНИЕ НА КАПИТАЛА НА ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТВА, ПОРОДЕНИ ОТ ВЪВЕЖДАНЕТО НА ЕВРОТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Христо Досев

Дипломиран експерт-счетоводител,
регистриран одитор

Управляващ съдружник в „Досеви – консултации и одит“ ООД и в „Търтей консулт“ ООД – Габрово

Ключови думи:	Резюме
<p>Евروزона</p> <p>Европейски съюз (ЕС)</p> <p>Въвеждане на еврото</p> <p>Превалутиране</p> <p>Официална парична единица</p> <p>Договор за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС)</p> <p>Записан капитал</p> <p>Дружествен капитал</p> <p>Акционерен капитал</p> <p>Акции/ дялове</p> <p>Права</p> <p>Дялово участие</p> <p>Търговски регистър и регистър на ЮЛНЦ (ТРРЮЛНЦ)</p>	<p>Считано от 01.01.2026 година Република България официално става част от Евروزоната. С присъединяването си към паричният съюз на ЕС нашата страна се приобщава към 20-те държави – членки на ЕС, и още 6 държави, които не са членки на ЕС, които приемат еврото като своя официална парична единица. Несъмнено преходът по превалутиране на активите, пасивите и собствения капитал на предприятията ще бъде един продължителен процес, който ще стартира на 01.01.2026 година, но в крайна сметка следва да приключи не по-късно от 31.12.2026 година. В настоящата статия ще обърнем специално внимание на особеностите, свързани с превалутиране на записания акционерен (дружествен) капитал на търговските дружества в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ. За онези предприятия, които имат правна форма ООД/ЕООД, ще посочим правните действия, които съдружниците следва да предприемат с цел запазване правата им както и тяхното дялово участие в капитала на дружеството.</p>

Въведение

В исторически аспект приемането на еврото в Република България бе един доста продължителен процес, стартирал още от 01.01.2007 година и преминал през различни етапи, регламентирани от европейското законодателство. Това включваше членство на България в ЕС, влизане в ЕRM II (Валутният механизъм II) или така наречената „чакалня за Еврозоната“ и на последно място изпълняване на всички критерии от Маастрихт – ниска инфлация, нисък държавен дефицит, стабилен валутен курс и дългосрочни стабилни лихвени проценти.

За всички практикуващи счетоводители най-важният въпрос е как коректно да се справят с превалутирането от левове в евро на всички

счетоводни обекти на отчитане, в това число и как на практика ще изготвят своите първи финансови отчети в хиляди евро. За целта те следва да се придържат към приложимата нормативна уредба в лицето на Закона за счетоводството; Закона за въвеждане на еврото в Република България; Национален план за въвеждане на еврото в Република България; Насоки за прилагане на глава четвърта, Раздел II „Счетоводни документи“ от Закона за въвеждане на еврото в Република България и Насоки за адаптиране на информационните системи, обработващи финансова информация, на предприятията в нефинансовия сектор във връзка с въвеждане на еврото в Република България. В същото време задача пред притежателите на капитала на търговските дружества е да направят съответните преценки, да вземат съответните решения и да предприемат съответните правни действия с цел привеждане в ред на вътрешната документация, изисквана по реда на Търговското законодателство.

Целта на настоящата разработка е да обърне внимание на акционерите и на съдружниците в търговските дружества какви възможности и отговорности стоят пред тях с оглед задължението на всяко едно предприятие да представи за обявяване в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ актуализирания устав/дружествен договор, в който са отразени превалутираните по правилата на Закона за въвеждане на еврото в Република България размер на капитала и номинална стойност на акциите, съответно размер на дяловете, с които съдружниците участват в капитала. Ще дадем конкретни числови модели на примерно изменение на капитала на дружествата с ограничена отговорност, в отговор на спазване на изискването на запазване на правата на съдружниците, както и тяхното дялово участие в капитала на съответното предприятие. Ще разгледаме и допустимата хипотеза по реда на Закона за въвеждане на еврото в Република България, позволяваща промяна на записания дружествен капитал на ООД/ЕООД до размер на 5 на сто от стойността на вписания в ТРРЮЛНЦ превалутиран капитал. В заключение ще онагледим с примери какви счетоводни записвания следва да се вземат в хронологичните счетоводни регистри на предприятията през отчетната 2026 година, които ще представят ефекта от превалутиране на записания акционерен (дружествен) капитал от левове в евро.

Изложение

Процесът по присъединяване на Република България в Еврозоната премина през следните три стъпки:

А) членство на България в ЕС;

Б) влизане в ERM II (Валутният механизъм II) или така наречената „чакалня за Еврозоната“, в която всяка страна трябва да остане минимум 2 години, за да демонстрира липса на сериозни колебания във валутния курс на своята национална валута;

В) координация с ЕЦБ и Европейската комисия, по време на които е необходимо да се изпълнят всички критерии от Маастрихт – ниска инфлация, нисък държавен дефицит, стабилен валутен курс и дългосрочни стабилни лихвени проценти.

България стана членка на ЕС на 01.01.2007 година. След това тя се присъедини към ERM II (чакалнята на Еврозоната) на 10.07.2020 година и чак на 08.07.2025 година (тоест след изтичане на пет години от влизането ни в чакалнята) Европейската комисия и ЕЦБ одобри нашето влизане в Еврозоната посредством приемането на *Регламент (ЕС) 2025/1409 на съвета на ЕС от 8 юли 2025 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България*, поради което процесът по въвеждане на еврото в България официално започна след 08.07.2025 година.

Всички основни изисквания и задължения, с които предприятията следва да се съобразяват при въвеждане на еврото, са регламентирани в приетия за целта още през лятото на 2024 година Закон за въвеждане на еврото в Република България. С този закон се осигурява прилагането на съответните актове на Европейския съюз, като той определя необходимите мерки на национално ниво за въвеждане на еврото в Република България. Целта на закона е да допълни и улесни въвеждането на еврото в Република България и да повиши прозрачността и информираността за процеса на въвеждане на еврото в страната в съответствие с пряко приложимото право на Европейския съюз.

По силата на чл. 12 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, спазвайки изискванията на чл. 4 от Регламент (ЕО) № 1103/97, превалутирането от левове в евро ще се извърши, като числовата стойност в левове се раздели на пълната числова стойност на официалния валутен курс, изразен с шест цифри с всичките пет знака след десетичната запетая, тоест използвайки фиксинга 1,95583. Официалният валутен курс не се закръглява или съкращава при извършването на превалутирането. Запазването на фиксинга на лева спрямо еврото от 1,95583 лева за 1 евро като официален валутен курс при преминаване от лева към еврото е скрепено с Решение¹ на Народното събрание, взето на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България на 27 октомври 2022 година², обнародвано в ДВ, бр. 87 от 01.11.2022 година³. Курсът е потвърден и с Решение на Народното събрание за ускоряване и завършване на процеса по практическата подготовка за приемане на еврото в Република България, прието на 26 юли 2024 година⁴, обнародвано в ДВ, бр. 64 от 30.07.2024 година⁵. Окончателно валутният курс е утвърден с *Регламент (ЕС) 2025/1409 на съвета на ЕС от 8 юли 2025 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България*.

Правилото за закръгляване, регламентирано в чл. 13, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, изисква получената сума да се закръглява до втория знак след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие със следното математическо правило за закръгляване:

¹ Законите както и **решенията** на Народното събрание са задължителни за всички държавни органи, организациите и гражданите – чл. 86, ал. 2 от Конституцията на Република България.

² <https://www.parliament.bg/bg/desision/ID/164380>

³ <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=179534>

⁴ <https://www.parliament.bg/bg/desision/ID/165665>

⁵ <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=223463>

1. когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен;
2. когато третият знак след десетичната запетая е равен на или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица.

Пример: При получени суми на математическо разделяне на сума в левове на фиксинга от 1,95583 се получава резултат, който се закръглява, както следва:

Резултат при математическо изчисление	Закръглява се до втория знак	Резултат при математическо изчисление	Закръглява се до втория знак
100,79095	100,79 евро	100,79595	100,80 евро
100,79195	100,79 евро	100,79695	100,80 евро
100,79295	100,79 евро	100,79795	100,80 евро
100,79395	100,79 евро	100,79895	100,80 евро
100,79495	100,79 евро	100,79995	100,80 евро

Според ал. 2 на чл. 13 изключение от правилото относно знака след десетичната запетая, на базата на който се извършва закръгляването, се допуска само когато този или друг закон или правен акт на Европейския съюз предвижда закръгляването да се извършва до знак след десетичната запетая, различен от посочения в чл. 13, ал. 1. Именно в чл. 45 от Закона за въвеждане на еврото в Република България се допуска изключение от посоченото по-горе правило за закръгляване, според което в изключение от правилото на чл. 13, **ако третият знак след десетичната запетая е по-голям от нула, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица.** Специфичното правило за закръгляване по реда на чл. 45, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България се прилага по отношение на възнагражденията за положен труд, обезщетенията, паричните и социалните помощи, пенсиите по част първа от Кодекса за социално осигуряване и добавките към тях и гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, включително и за сумите, които са определени в левове, **но не са изплатени до 31.12.2025 година** (тоест до датата на въвеждане на еврото в Република България).

Пример: При получени суми на математическо разделяне на сума в левове на фиксинга от 1,95583 се получава резултат, който се закръглява, както следва:

Резултат при математическо изчисления	Закръглява се до втория знак	Резултат при математическо изчисления	Закръглява се до втория знак
100,14045	100,14 евро	100,14145	100,15 евро
		100,14245	100,15 евро
		100,14345	100,15 евро
		100,14445	100,15 евро

Резултат при математическо изчисления	Закръглява се до втория знак	Резултат при математическо изчисления	Закръглява се до втория знак
		100,14545	100,15 евро
		100,14645	100,15 евро
		100,14745	100,15 евро
		100,14845	100,15 евро
		100,14945	100,15 евро

Правилата за превамутиране на активите, пасивите и капитала на предприятията, като част от адаптиране на счетоводните системи за работа в еврото, са регламентирани в Глава четвърта от Закона за въвеждане на еврото в Република България. Съгласно чл. 48, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България на 01.01.2026 година салдата по счетоводните сметки в левове се преизчисляват в евро в съответствие с правилата за превамутиране по чл. 12 и за закръгляване по чл. 13. За целта всеки обект на счетоводно отчитане, наличен в счетоводните регистри към 31.12.2025 година, като актив и пасив, следва да се преизчислява от левове в евро в съответствие с правилата по чл. 12, като се закръглява съгласно правилата по чл. 13.

Според нашето разбиране превамутирането на активите, пасивите и собствения капитал от счетоводните регистри на предприятията следва да се извърши в три последователни стъпки.

Първата стъпка за превамутиране на активите, пасивите и капитала на предприятията от левове в евро, при която позициите на счетоводните обекти на отчитане съгласно счетоводните регистри (оборотна ведомост) към 31.12.2025 година аритметически се преизчисляват от левове в евро, спазвайки правилата на превамутиране на чл. 12 посредством използването на официалния валутният курс от 1,95583 лева за 1 евро и съгласно правилата за закръгляне по реда на чл. 13. На този първи етап все още не ползваме специфичното правило на закръгляване на задълженията към персонала по реда на чл. 45 от закона.

Втората стъпка, която следва да се извърши в срок до 31.12.2026 година, е свързана с допълнителното превамутиране на:

- активите и пасивите, които се водят количествено, спазвайки правилата на чл. 48, ал. 3 от Закона за въвеждане на еврото в Република България;

- задълженията за възнагражденията за положен труд, определени в левове и които не са изплатени до 31.12.2025 година, спазвайки правилата на закръгляване, регламентирани в чл. 45, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България; и

- капитала на търговското дружество (акционерно дружество, командитно дружество с акции и дружество с ограничена отговорност), спазвайки правилата, регламентирани в чл. 30 – чл. 33 и в контекста на

изискванията на чл. 48, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България.

Третата стъпка е отчитането на възникналите курсови разлики в резултат на преизчисляванията по **Първа стъпка** и **Втора стъпка**, която следва да се извърши най-късно до 31.12.2026 година, с цел ефектът от допълнителното превалутиране по **Втора стъпка** да се включи при съставяне на ГФО за 2026 година. Съгласно изискванията на чл. 48, ал. 4 и чл. 48, ал. 6 от Закона за въвеждане на еврото в Република България възникналите курсови разлики между превалутирането на счетоводните сметки по **Първа стъпка** и по **Втора стъпка** следва да се отчетат през 2026 година, както следва:

- ✓ За счетоводните сметки, отчитащи активи и пасиви – като текущи счетоводни приходи или текущи счетоводни разходи – тоест като приходи или разходи от валутни разлики. **Счетоводно отчетените приходи и разходи ще се признават за данъчни цели по реда на ЗКПО в годината на счетоводното им отчитане** (чл. 48, ал. 4); и
- ✓ За счетоводните сметки, отчитащи собствения капитал, като: записан капитал, премии от емисии, резерви, натрупана печалба (загуба) от минали години, текуща печалба (загуба) – като увеличение или намаление на неразпределената печалба (респективно непокрита загуба) от минали години (чл. 48, ал. 6 във връзка с чл. 31, ал. 3).

Съгласно изискванията на чл. 33, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България на датата на въвеждане на еврото вписаният в търговския регистър размер на капитала на дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество и командитно дружество с акции, както и вписаната номинална стойност на акциите в акционерно дружество и в командитно дружество с акции автоматично се заменят със стойностите в евро и евроцентове, определени съгласно правилата на чл. 31, ал. 1, 2 и 4 от закона, като алинея 2 пояснява, че това превалутиране ще се извърши **служебно от Агенцията по вписванията**. Тоест на 1 януари 2026 година записаният капитал в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, както и номиналната стойност на една акция ще бъдат **служебно променени**, като се спазват изискванията на чл. 31, ал. 1, 2 и 4 от Закона. **Единствено няма да бъде променен служебно делът на всеки един съдружник в ООД**, тъй като размерът на дела в капитала на всеки съдружник в дружество с ограничена отговорност се изчислява, като се спазват изискванията за запазване на дяловото участие преди превалутирането, което е регламентирано в чл. 31, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, която норма изрично е изключена от приложното поле на чл. 33, ал. 1 и ал. 2, регламентиращи задължението на Агенцията по вписванията за автоматичното превалутиране.

Пределутиране на акционерен капитал на АД или КДА

По силата на чл. 31, ал. 1 и 2 от Закона за въвеждане в еврото в Република България при акционерните дружества и командитните дружества с акции първо следва да се пределутира в евро номиналната стойност на една акция, като се закръглява до втория знак съгласно правилата на чл. 13. След това номиналната стойност в евро се умножава по

броя на акциите и така ще се получи стойността на акционерния капитал в евро на 01.01.2026 година. По този начин на акционерното дружество и на командитното дружество с акции ще му остане само задължението по реда на чл. 31, ал. 3 от Закона за въвеждане на еврото в Република България да признае в своите хронологични счетоводни регистри за 2026 година възникналата разлика между стойността на капитала, която се получава при прилагане на правилото за превалутиране на размера на записания капитал по чл. 12 и стойността на капитала, която се получава при прилагане на правилото за превалутиране по чл. 31, ал. 2. Въпросната курсова разлика следва да се отрази за сметка на неразпределена печалба/непокрита загуба от минали години.

Пример 1: Акционерният капитал на АД/КДА е на стойност 50 000 лева, разпределен в 50 000 броя акции, всяка от които с номинал 1 лев.

Решение 1: Превалутирането на акционерния капитал по реда на чл. 48, ал. 1, съгласно правилата на чл. 12 и съгласно закръгляванията на чл. 13 от закона, ще се изчисли в размер на **25 564,59 евро** ($50\,000 \text{ лева} / 1,95583 = 25\,564,59405 = 25\,564,59 \text{ евро}$). Превалутиране на акционерния капитал по реда на чл. 31, ал. 1 и 2 от Закона ще се изчисли, както следва:

Номинална стойност на 1 акция в евро = $1 \text{ лев} / 1,95583 = 0,51129 = \mathbf{0,51 \text{ евро}}$;

Акционерен капитал в евро = $50\,000 \text{ акции} \times 0,51 \text{ евро} = \mathbf{25\,500 \text{ евро}}$.

Възникналата курсова разлика (в размер на 64,59 евро), съгласно изискванията на чл. 31, ал. 3 от Закона, се отразява като неразпределена печалба/непокрита загуба от минали години. За целта в своите хронологични счетоводни регистри за 2026 година предприятието следва да състави следното **примерно** счетоводно записване:

Д-т с/ка 101 <i>Записан капитал</i>	-	64,59
К-т с/ка 122 <i>Неразпределена печалба от минали години</i>	-	64,59

Пример 2: Акционерният капитал на АД/КДА е на стойност 50 000 лева, разпределен в 5 000 броя акции, всяка от които с номинал 10 лева.

Решение 2: Превалутирането на акционерния капитал по реда на чл. 48, ал. 1 съгласно правилата на чл. 12 и съгласно закръгляванията на чл. 13 от Закона ще се изчисли в размер на **25 564,59 евро** ($50\,000 \text{ лева} / 1,95583 = 25\,564,59405 = 25\,564,59 \text{ евро}$). Превалутиране на акционерният капитал по реда на чл. 31, ал. 1 и 2 от закона ще се изчисли, както следва:

Номинална стойност на 1 акция в евро = $10 \text{ лева} / 1,95583 = 5,11291 = \mathbf{5,11 \text{ евро}}$;

Акционерен капитал в евро = $5\,000 \text{ акции} \times 5,11 \text{ евро} = \mathbf{25\,550 \text{ евро}}$.

Възникналата курсова разлика в размер на (14,59 евро), съгласно изискванията на чл. 31, ал. 3 от Закона, се отразява като неразпределена печалба/непокрита загуба от минали години. За целта в своите хронологични счетоводни регистри за 2026 година предприятието следва да състави следното **примерно** счетоводно записване:

Д-т с/ка 101 <i>Записан капитал</i>	-	14,59
К-т с/ка 122 <i>Неразпределена печалба от минали години</i>	-	14,59

Пример 3: Акционерният капитал на АД/КДА е на стойност 50 000 лева, разпределен в 500 броя акции, всяка от които с номинал 100 лева.

Решение 3:

Превалутирането на акционерния капитал по реда на чл. 48, ал. 1, съгласно правилата на чл. 12 и съгласно закръгляванията на чл. 13 от Закона, ще се изчисли в размер на **25 564,59 евро** ($50\,000 \text{ лева} / 1,95583 = 25\,564,59405 = 25\,564,59 \text{ евро}$). Превалутиране на акционерният капитал по реда на чл. 31, ал. 1 и 2 от Закона ще се изчисли, както следва:

Номинална стойност на 1 акция в евро = $100 \text{ лева} / 1,95583 = 51,12918 =$
51,13 евро;

Акционерен капитал в евро = $500 \text{ акции} \times 51,13 \text{ евро} =$ **25 565 евро.**

Възникналата курсова разлика в размер на 0,41 евро съгласно изискванията на чл. 31, ал. 3 от Закона се отразява като неразпределена печалба/непокрита загуба от минали години. За целта в своите хронологични счетоводни регистри за 2026 година предприятието следва да състави следното **примерно** счетоводно записване:

Д-т с/ка 122 <i>Неразпределена печалба от минали години</i>	-	0,41
К-т с/ка 101 <i>Записан капитал</i>	-	0,41

На основание чл. 32, ал. 1 и 2 от Закона за въвеждане на еврото в Република България в срок до 31.12.2026 година абсолютно всички АД/ЕАД или КДА, включително и тези, които не са осъществявали дейност по чл. 38, ал. 9, т. 2 от Закона за счетоводството, са длъжни да представят за обявяване в търговския регистър заверен от лицето или лицата, представляващи дружеството, **препис от устава с отразени превалутираните размер на капитала и номинална стойност на акциите**. По силата на чл. 32, ал. 4 от Закона за въвеждане на еврото в Република България представянето за обявяване на преписа от устава се извършва едновременно с подаване на първото следващо заявление за вписване, заличаване или обявяване в Търговския регистър и регистъра на ЮАНЦ, като за обявяването на този акт Агенцията по вписванията **няма да събира държавна такса.**

Превалутиране на дружествен капитал на ООД/ЕООД

По силата на чл. 31, ал. 4 от Закона за въвеждане на еврото в Република България при дружествата с ограничена отговорност записаният дружествен капитал се превалутира от левове в евро, като вписаната стойност на капитала в левове се раздели на пълната числова стойност на официалния валутен курс и резултатът се закръгли в съответствие с чл. 13. Подобно превалутиране съвпада с общия принцип на действие по реда на чл. 48, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, при който предприятията следва да превалутират салдата по счетоводните сметки в лева, отчитащи наличните активи и пасиви към 31.12.2025 година.

Същият подход на превалутиране е възприет и в чл. 33, ал. 1 и 2 от Закона, по силата на който Агенцията по вписванията служебно ще превалутира в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ дружественият капитал още на 01.01.2026 година.

Това, което е различно от превалутирането на капитала на АД/ЕАД и КДА, е обстоятелството, че при тези преизчисления може да не бъде спазено изискването за запазване правата на съдружниците в дружество с ограничена отговорност. Ето защо всяко едно предприятие с правна форма ООД/ЕООД следва да превалутира от левове в евро дружествените дялове на всички съдружници, за да се установи дали е налице равнение с автоматично превалутирания размер на записания дружествен капитал в ТРРЮЛНЦ, извършен служебно от Агенцията по вписванията на 01.01.2026 година. Тук са възможни два варианта:

Вариант 1: Сборът от превалутираните дружествени дялове на съдружниците да съвпада с превалутирания размер на записания дружествен капитал; или

Вариант 2: Сборът от превалутираните дружествени дялове на съдружниците да **не съвпада** с превалутирания размер на записания дружествен капитал.

При **Вариант 1** (например при ЕООД с капитал 10 лева, разделен на един дружествен дял от 10 лева, размерът на превалутирания записан капитал ще съвпада с превалутирания размер на дружествения дял на едноличния собственик – в размер на 5,11 евро) за дружеството остава задължението по реда на чл. 32, ал. 1 и 3 от Закона за въвеждане на еврото в Република България в срок до 31.12.2026 година да представи за обявяване в търговския регистър заверен от лицето или лицата, представляващи дружеството, **препис от дружествения договор с отразени превалутираните размер на капитала и размер на дяловете, с които съдружниците участват в капитала.** По силата на чл. 32, ал. 4 от Закона за въвеждане на еврото в Република България представянето за обявяване на преписа от дружествения договор се извършва едновременно с подаване на първото следващо заявление за вписване, заличаване или обявяване в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, като за обявяването на този акт Агенцията по вписванията **няма да събира държавна такса.**

При **Вариант 2** (например при ЕООД с капитал 10 лева, при който Съдружник 1 има дружествен дял в размер на 5 лева и Съдружник 2 има дружествен дял в размер на 5 лева, размерът на превалутирания записан капитал ще бъде в размер на 5,11 лева, но няма да съвпада със сбора от превалутирания размер на дружествените дялове на двамата съдружници, които ще бъдат в размер на 2,56 евро, тъй като $2,56 + 2,56 =$ равно на 5,12 евро). Общото събрание на съдружниците трябва да направи съответните преценки и да вземе решение на основание чл. 31, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България и съответно да измени размера на записания дружествен капитал в размер до 5 на сто от вписания капитал с цел запазване правата на съдружниците в дружество с ограничена отговорност в съответствие с изискванията на чл. 30 от Закона. **В този случай правилата на Търговския закон за увеличаване (чл. 148**

от ТЗ⁶) и намаляване (чл. 149 от ТЗ⁷) на капитала не се прилагат, а промяната ще се извърши единствено по реда за изменение на самия дружествен договор. За изменението на дружествения капитал **ще се дължи държавна такса към Агенцията по вписванията, тъй като правилото за обявяването на актовете да не се събира държавна такса не е приложимо в хипотезата на чл. 32, ал. 5, а само в хипотезите на чл. 32, ал. 4 от Закона за въвеждане на еврото в Република България**

Друг проблем от практиката, попадащ в хипотезата на Вариант 2, може да възникне и тогава, когато дружественият дял на всеки съдружник в капитала на ООД не е определен в абсолютна стойност (например 10, 100 или 1 000 лева), а е определен като брой дялове с една и съща номинална стойност (например 10, 100 или 1 000 дяла с номинална стойност 1 лев). В подобни ситуации, когато дружественият капитал се води и количествено, поради простата причина че така е създаден в самия дружествен договор, приложение ще намери разпоредбата на чл. 48, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, според която когато салдата по счетоводните сметки, отчитащи собствения капитал, се отчитат и количествено преизчислението се извършва, като се изчисли стойността за една мерна единица по правилата на чл. 12 и 13 и така определената единична стойност се умножи по съответното. Особеното в случая е, че при преизчисляването на записания капитал следва да се прилагат правилата за превалутиране по чл. 30 – 33 от Закона.

Пример 1 към Вариант 2: в случай, когато дружественият дял на всеки един от съдружниците е определен като стойност в лева.

Исходни данни: Дружество с ограничена отговорност има записан дружествен капитал в размер на 5 000 лева, разпределен между трима съдружници, както следва:

Съдружник	Дружествен дял в лева
Съдружник 1	2 500 лева
Съдружник 2	1 250 лева
Съдружник 3	1 250 лева
ОБЩО	5 000 лева

Решение на Пример 1 към Вариант 2: След като дружественият дял на всеки един от съдружниците е определен като стойност в лева (а не количествено като брой дялове с номинална стойност), превалутирането на дела на всеки един съдружник (размерът на дяловото участие в евро) следва да стане по правилата на чл. 31, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България. Съгласно раздел IV, точка 4.9 от Насоки за прилагане

⁶ Чл. 148, ал. 1 от ТЗ регламентира правилата за увеличаване на капитала на ООД/ЕООД, като увеличението може да се извършва чрез увеличаване на дяловете, вкл. и за сметка на неразпределената печалба; записване на нови дялове, вкл. и за сметка на неразпределената печалба; или приемане на нови съдружници

⁷ Чл. 149, ал. 3 от ТЗ регламентира правилата за намаляване на капитала на ООД/ЕООД, като намалението може да се извършва чрез: намаляване на стойността на дела в капитала; връщане на дела от капитала на прекратилия участието си съдружник; или освобождаване от задължение за внасяне неизплатената част на дела от капитала

на Глава четвърта, Раздел II „Счетоводни документи“ от Закона за въвеждане на еврото в Република България, дружествата с ограничена отговорност следва да превалутират дружествените дялове в следната последователност:

1. На първо място се превалутира стойността на дружествения капитал в съответствие с правилата на чл. 12 и 13 от Закона. Тоест размерът на дружествения капитал се превалутира в размер на 5 000 лева/ $1,95583 = 2\,556,45940 = \mathbf{2\,556,46\text{ евро}}$.
2. На второ място, частта на дела на всеки съдружник, определена преди превалутирането, се умножава по превалутирания размер на дружествения капитал в размер на 2 556,46 евро. Получават се следните данни:

Съдружник	Дружествен дял в лева	Размер на дялово участие в лева	Размер на капитала в евро	Размер на дялово участие в евро
к. 1	к. 2	к. 3 = к. 2/5 000	к. 4 = 2 556,46 евро	к. 5 = к. 3 x к. 4
Съдружник 1	2 500 лева	2 500/5 000	2 556,46 евро	1 278,23 евро
Съдружник 2	1 250 лева	1 250/5 000	2 556,46 евро	639,12 евро
Съдружник 3	1 250 лева	1 250/5 000	2 556,46 евро	639,12 евро
ОБЩО	5 000 лева	1	2 556,46 евро	2 556,47 евро

Налице е разлика от 0,01 евро между изчисления дружествен капитал по реда на чл. 31, ал. 4 от Закона (2 556,46 евро) и преизчисления капитал по реда на чл. 31, ал. 5 от Закона (1 278,23 евро + 639,12 евро + 639,12 евро = 2 556,47 евро), съгласно който превалутираният размер на капитала се разпределя между съдружниците съответно на тяхното участие в капитала преди превалутирането.

Пример 2 към Вариант 2: в случай, когато дружественият дял на всеки един от съдружниците е определен като брой дружествени дялове с една и съща номинална стойност.

Изходни данни: Дружество с ограничена отговорност има записан дружествен капитал в размер на 5 000 лева, състоящ се от 500 дружествени дяла с номинална стойност от 10 лева, разпределен между трима съдружници, както следва:

Съдружник	Брой дялове	Номинална стойност	Дружествен дял в лева
Съдружник 1	250	10 лева	2 500 лева
Съдружник 2	125	10 лева	1 250 лева
Съдружник 3	125	10 лева	1 250 лева
ОБЩО	500 дяла	10 лева	5 000 лева

Решение на Пример 2 към Вариант 2: След като дружественият дял на всеки един от съдружниците е определен количествено като брой дялове с

номинална стойност, превакутирането на дела на всеки един съдружник (размера на дяловото участие в евро) следва да стане по правилата на чл. 48, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България в следната последователност:

1. На първо място се превакутира номиналната стойност на един дружествен дял в съответствие с правилата на чл. 12 и 13 от Закона. Тоест размерът на един дружествен дял се превакутира в размер на $10 \text{ лева} / 1,95583 = 5,11292 = \mathbf{5,11 \text{ евро}}$.
2. На второ място, стойността на дела на всеки съдружник се определя, като броят притежавани дялове се умножи по номиналната стойност на един дял в размер на 5,11 евро. Получават се следните данни:

Съдружник	Брой дялове	Номинална стойност на 1 дял	Размер на дялово участие в евро
к. 1	к. 2	к. 3 = 5,11 евро	к. 4 = к. 2 x к. 3
Съдружник 1	250	5,11 евро	1 277,50 евро
Съдружник 2	125	5,11 евро	638,75 евро
Съдружник 3	125	5,11 евро	638,75 евро
ОБЩО	500 дяла	5,11 евро	2 555,00 евро

Налице е разлика от (1,46 евро) между изчисления дружествен капитал по реда на чл. 31, ал. 4 от Закона (2 556,46 евро) и преизчисления капитал по реда на чл. 48, ал. 5 от Закона (1 277,50 евро + 638,75 евро + 638,75 евро = 2 555,00 евро), съгласно който превакутираният размер на капитала се разпределя между съдружниците съответно на тяхното участие в капитала преди превакутирането.

Извод към Решение на Пример 1 и Пример 2: И в двата примера към Вариант 2 задача на съдружниците е да свикат Общо събрание и на основание чл. 32, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България да вземат решение за изменение на дружествения капитал. Дали ще увеличат записания дружествен капитал само с 0,01 евро в Пример 1, респективно ще намалят дружествения капитал само с 1,46 евро в Пример 2, или ще се възползват от възможността да увеличат или намалят дружествения капитал с максималната сума от 127,82 евро (2 556,46 евро x 5% = 127,82 евро), е въпрос от компетенциите на самото Общо събрание на съдружниците.

Напълно в духа на икономическата логика е дружествените дялове на съдружниците да се закръглят към най-близката сума. Във Вариант 1 е логично на Съдружник 1 да му се промени дружественият дял в размер на 1 250 евро, а на Съдружниците 2 и 3 да им се промени дружественият дял в размер на 625 евро всеки. Така общият дружествен дял на дружеството ще се промени в размер на 2 500 евро (1 250 евро + 625 евро + 625 евро).

По същата логика във Вариант 2 е логично номиналната стойност на един дружествен дял да се закръгли на 5 евро. При подобно действие Съдружник 1 ще има дружествен дял в размер на 1 250 евро (250 дяла x 5 евро = 1 250 евро), а Съдружник 2 и 3 ще имат дружествен дял в размер на 625 евро всеки (125 дяла x 5 евро = 625 евро).

Заклучение

Очакванията, че въвеждането на еврото в счетоводните системи на предприятията в страната ще бъде автоматичен процес, е меко казано несериозно. Предприятията ще трябва да положат грижа да оценят всеки един счетоводен обект на отчитане – актив, пасив и собствен капитал. Със сигурност оценката и превакутирането на записания акционерен/дружествен капитал няма да бъде само едно аритметическо пресмятане, а същото ще е свързано с определени преценки и най-вече със вземане на конкретно решение от страна на Общото събрание на съдружниците в ООД. В този смисъл с настоящата статия се опитаме да загатнем на притежателите на собствения капитал в търговските дружества, че тяхната роля и задача в процеса по превакутиране на счетоводните обекти на отчитане от левове в евро през следващата 2026 година е толкова отговорна, че без тяхната намеса самият процес не би могъл да завърши успешно в контекста на изискванията на Закона за въвеждане на еврото в Република България, без да бъдат нарушавани и изискванията на търговското законодателство в лицето на Търговския закон.

Библиографска справка:

1. *Договор за присъединяването на република България и Румъния към Европейския съюз в сила от 01.01.2007 г.* (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2005.157.01.0029.01.BUL&toc=OJ%3AL%3A2005%3A157%3ATOC)
2. *Договор за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС)* (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT>)
3. *Закон за въвеждане на еврото в Република България, обн., ДВ, бр. 70 от 20 август 2024 г., изм. и доп., ДВ, бр. 25 от 25 март 2025 г., изм. ДВ, бр. 49 от 17 юни 2025 г., изм. и доп., ДВ, бр. 63 от 1 август 2025 г., изм. и доп., ДВ, бр. 65 от 8 август 2025 г.* (<https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137244903>)
4. *Закон за счетоводството, обн., ДВ, бр. 95 от 8 декември 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 61 от 29 юли 2025 г.*
5. *Насоки за прилагане на Глава четвърта, Раздел II „Счетоводни документи“ от Закона за въвеждане на еврото в Република България* (<https://evroto.bg/upload/810/Nasoki%20schetovodstvo.pdf>)
6. *Насоки за адаптиране на информационните системи, обработващи финансова информация, на предприятията в нефинансовия сектор във връзка с въвеждане на еврото в Република България* (<https://evroto.bg/upload/686/Nasoki%20informacionni%20sitemi.pdf>)
7. *Национален план за въвеждане на еврото в Република България* (<https://www.minfin.bg/upload/56788/Nacionalen+Plan.pdf>)
8. *Официална страница за приемане на еврото в Република България* (<https://evroto.bg/bg>)
9. *Регламент (ЕС) 2025/1409 на Съвета на ЕС от 8 юли 2025 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния*

курс към еврото за България (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202501409&qid=1752930334268)

10. Регламент (ЕО) № 974/98 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:31998R0974>)
11. Регламент (ЕО) № 1103/97 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A31997R1103>)
12. Търговски закон, обн., ДВ, бр. 48 от 18 юни 1991г., в сила от 01.07.1991 г., посл. доп., ДВ, бр.67 от 15 август 2025 г.

CHANGE IN THE CAPITAL OF TRADE COMPANIES ARISING FROM THE INTRODUCTION OF THE EURO IN THE REPUBLIC OF BULGARIA

Hristo Dosev

Certified Public Accountant, Registered Auditor

Managing Partner

“Dosevi – consultations and audit” LTD &

“Tartey consult” LTD – Gabrovo

Keywords:	Summary
<i>Eurozone</i>	<i>As of 01.01.2026, the Republic of Bulgaria officially becomes part of the Eurozone. By joining the EU monetary union, our country joins the 20 EU member states and 6 other non-EU countries that adopt the euro as their official currency. Undoubtedly, the transition to the conversion of assets, liabilities and equity of enterprises will be a lengthy process, which will start on 01.01.2026, but should ultimately be completed no later than 31.12.2026. In this article, we will pay special attention to the peculiarities related to the currency conversion of the registered share capital of commercial companies in the Commercial Register and the Register of Non-Profit Legal Entities. For those enterprises that have the legal form of Ltd., we will indicate the legal actions that partners should take in order to preserve their rights as well as their shareholding in the company's capital.</i>
<i>European Union (EU)</i>	
<i>Introduction of the euro</i>	
<i>Currency conversion</i>	
<i>Official currency</i>	
<i>Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU)</i>	
<i>Subscribed capital</i>	
<i>Share capital</i>	
<i>Shares</i>	
<i>Rights</i>	
<i>Participation</i>	
<i>Trade register and register of non-profit legal entities</i>	